

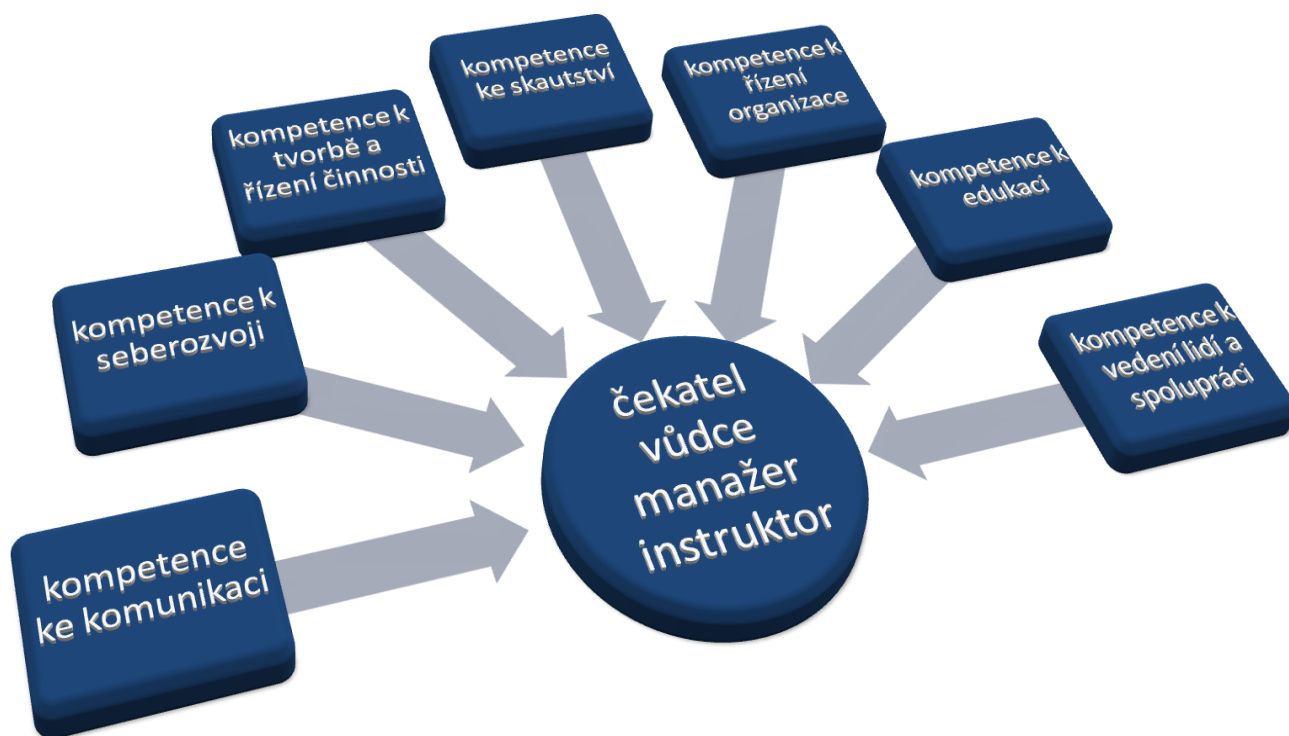

JUNÁK

Metodika ke kompetenčnímu modelu

1 Úvod

Cílem tohoto projektu bylo zpřehlednit dosud fungující systém a provázat jednotlivé stupně skautského vzdělání. Námi navrhované uspořádání vychází z velké části z toho, co je v současnosti používáno. Pro všechny čtyři stupně vzdělání v Junáku navrhujeme sedmi kompetencí, které jsou dále rozděleny do příslušných kategorií.

Každá kompetence je členěna do kategorií, které jsou rozděleny na více stupňů. Stupně jsou zde uvedeny podle stupňů skautského vzdělávání. Tyto stupně by měly odpovídat minimální úrovni, která je po žadateli požadována. V námi navrhovaném řešení dochází k případům, kdy se úroveň, kterou požadujeme po manažerovi neliší od té, kterou žádáme po vůdci. To z toho důvodu, že manažera vnímáme coby čekatelskou nádstavbu, nemusí tedy dosahovat takových kvalit jako instruktor, ale měl by se kvalitativně lišit od čekatelského stupně. Specifikem manažerského stupně

rovněž je, že na rozdíl od čekatelského, vůdcovského či instruktorského k němu neexistují předepsané skautské materiály. Lze tedy u něj vycházet jen z mimoskautských zdrojů či ze zdrojů, které nejsou domácího původu.¹

Výstupem naší práce je tedy navrhovaný model sedmi kompetencí a k nim příslušejících kategorií, které v některých případech zahrnují i některé širěji pojaté oblasti. Jedná se zejména o návrhy, které se týkají komunikace u stupně čekatel, který ve své podstatě v tuto chvíli ničím podobným nedisponuje. Nicméně je jeho povinností prezentovat čekatelský projekt, který musí uvést na určité úrovni. Pro usnadnění hodnocení projektu se nám zdálo vhodné přiblížit nutné nároky na něj kladené. Ač se tyto mohou lišit kurz od kurzu interními specifiky.

Návrh který předkládáme vychází z modelu, který využívá Stříbrná řeka pro čekatelskou a vůdcovskou zkoušku.

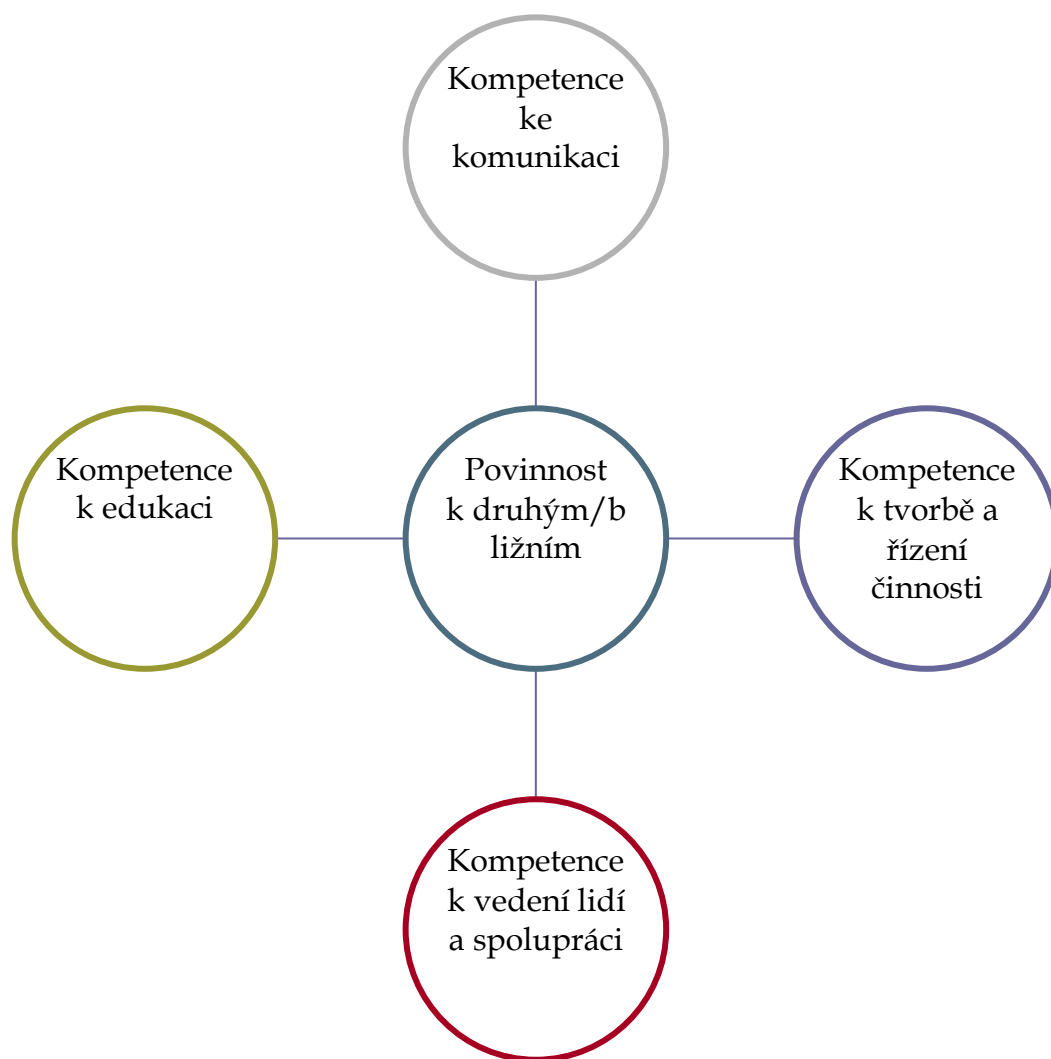
¹ Jedná se zejména o model zažitý u belgických skautů, ze kterého pocházejí navrhované personální limity.

2 Práce s modelem

Ve snaze sjednotit prezentovaný model jsme se rozhodli vytvořit jednotný grafické zpracování, které bude spojovat jednotlivé úrovně vzdělání. Náš návrh navazuje na zažitou praxi mnoha kurzů a především na prvek, který je známý všem členům skautské organizace. Jsou jím stezky. Pro každou úroveň je tedy k dispozici ucelená podoba toho, co je požadováno po žadateli o danou kvalifikaci. Zde si daný žadatel může sám průběžně kontrolovat svůj postup.

2.1 Uspořádání

Sedm kompetencí lze přiřadit k jednotlivým skautským principům, kdy v oblasti povinnosti k sobě najdeme především kompetenci k seberozvoji. K povinnosti k bližním se váží kompetence, které se týkají řízení organizace, tvorby činnosti, atd. Do oblasti třetího principu – povinnosti k Bohu či Vyšší moci spadá dle nás kompetence ke skautství.

2.2 Stezka

Nejedná se o náhradu kurzovních stezek, jen o přehledný výčet toho, co každý žadatel o danou úroveň musí zvládnout. Nechceme nahradit používání stezek, které si zavádí kurzy sami. Cílem je jim nabídnout něco co již sami znají. A to jak instruktoři kurzů, tak žadatelé o kvalifikace, protože si již prošli skautským věkem a se stezkami se seznámili. Podobně jako u skautských stezek i zde se nabízí možnost vytvoření metodické příručky nikoliv však pro rádce, ale pro instruktory, kteří by námi navrhovanou stezku mohli aktivně zapojovat do programu kurzů.

V následujících ukázkách je vidět jakým způsobem si práci se stezkami představujeme. Podobně jako u skautských tak i u těchto „činovníckých“ bude mít držitel možnost kontroly průchodu. Stejně jako u skautských stezek je zde více možných ověřovatelů, kteří splnění dané podmínky stvrdí svým podpisem. Náš návrh stezky pracuje s plným zněním. Tj. žadatel bude přesně vědět, co je podmínkou dané kategorie u jím plněné kompetence. Na příklad u čekatelského stupně a kompetence ke komunikaci.

Jednou z kategorií je psaný projev. Žadatel tedy ví, že má být schopen určitého druhu jednání. Sám po přečtení charakteristiky zjistí, jak na tom je. Stejně jako u skautských stezek je zde více možných ověřovatelů. Těmi nejčastějšími budou pravděpodobně vůdcové domovských oddílů. U osobnostních kompetencí se předpokládá i zapojení výchovných zpravodajů. Nezbytným ověřovatelem by měl být i jeden člen týmu instruktorů. Rádi bychom, aby se povinnost ověřování rozložila a nepadala jen na hlavy jednotlivců, jak tomu dnes mnohdy je. Nejčastěji dnes ověřují kompetence ze stezek kurzů především vůdci oddílů, kteří svým podpisem stvrzují, že je žadatel z jejich oddílu schopen či připraven. Rozložením ověřování mezi více lidí by mělo dojít ke kontrole. Žadatel o danou kvalifikaci musí dané dovednosti skutečně ovládat. Potvrzování kompetencí pouze ze strany vůdců by totiž mohlo vést ke kontraproduktivní činnosti, kdy by vůdci byli zavaleni zbytečnou agendou. V případě, že by byl žadatel z oddílu, jehož vůdce by na toto potvrzování neměl čas, docházelo by ke zbytečným komplikacím při získávání kvalifikací.

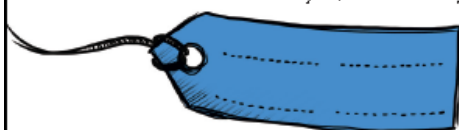
Stupeň dovednosti, který je uváděn ve stezce odpovídá minimální úrovni, kterou si myslíme, že by měl žadatel splňovat. Předpokladem u stupňů čekatel, vůdce je že čekatelská minimální úroveň má pokračování v minimální úrovni pro vůdce. Nemusí tomu tak být vždy.

PSANÝ PROJEV

Je schopen podat potřebné informace ve srozumitelné psané formě dětem, rodičům a oddílové radě.

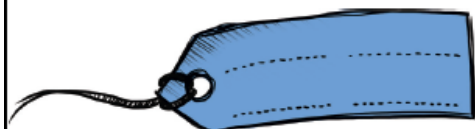
V písemném projevu používá správně gramatiku spisovné češtiny (neobsahuje závažné gramatické chyby, vulgarismy apod.).

MLUVENÝ PROJEV

Po předchozí přípravě je schopen posluchačům stručně a jasně sdělit zásadní informace.

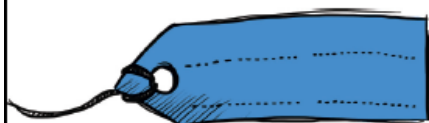
Dokáže uvést program (svůj i cizí). Dokáže uvést cizí projev a shrnout jeho základní myšlenky.

NASLOUCHÁNÍ

Je schopen odhalit změny v chování jemu svěřených dětí.

Má vytvořený plán, kterým bude postupovat. Učí rádce zacházet se stezkou, odborkami, družinovým systémem a případně i dalšími nástroji, které Junák nabízí.

Stezka bude ne vždy pracovat jen se stručným popisem. Příkladem poněkud obsáhlejšího popisu kompetence a jejích kategorií je kompetence k řízení organizace, kde každá kategorie pracuje s výčtem, který vychází ze současných nároků. Opět uvádíme na příkladu čekatele.

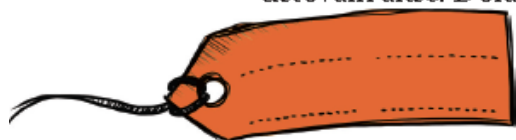
Řízení organizace

HOSPODAŘENÍ A ADMINISTRATIVA

Je schopen hospodařit s majetkem svěřeným oddělu na akcích i v rámci celoročních činností a řádně to evidovat.

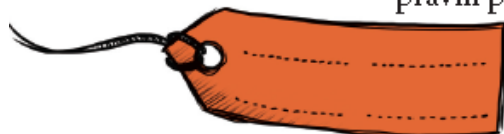
Dokáže jednoduše vysvětlit, co znamenají klíčové pojmy hospodářství: podvojný účetnictví, finanční účetnictví, obecné účetní zásady, rozvaha, aktiva, pasiva, výsledovka, výnosy, náklady, debet, kredit, směrná účtová osnova a účtový rozvrh, účetní doklady a účetní knihy, inventarizace, oceňování, nepřímé daň, přímé daň, odpisy, účetní uzávěrka, atd. Dokáže vysvětlit rozdíl mezi malou a velkou akcí z hlediska účtování akce. Dokáže popsat, jak se hospodaří s majetkem a financemi v jeho odděle.

PRÁVO

Je schopen vysvětlit základní ustanovení z občanského a trestního práva.

Dokáže popsat svá osobní práva a povinnosti z povahy své funkce v Junáku. Dokáže vyjmenovat, kdo v Junáku může činit právní úkony. Dokáže vysvětlit, jaké důsledky má porušení práva. Dokáže vysvětlit rozdíly mezi občansko-právní a trestněprávní odpovědností. Dokáže popsat, kdo má právní subjektivitu a v čem spočívá. Dokáže popsat další právní předpisy vztahující se k oddílovému životu.

2.3 *Průvodce*

Námi navrhovaný systém, kdy ke stezce lze zařadit i průvodce pro instruktory, počítá s návrhy ověřování jednotlivých kompetencí. Požadavek především na tyto návrhy vyplynul z dotazování mezi instruktorskými týmy stávajících kurzů. Stezka jako taková by měla spolu s přehlednějším uspořádáním sedmi kompetencí do dílčích kategorií umožnit žadateli, ale i instruktorům, snazší práci a orientaci.

Metodika tohoto průvodce by mohla být velmi podobná návodům, které slouží k efektivnější práci se stezkou pro skauty. Jednalo by se opět o užitečné rady k zapojení stezky, ale zejména jak bylo uvedeno výše i o možné či doporučené způsoby ověřování. Nutností je, aby každá kompetence byla ověřitelná alespoň dvěma způsoby. Tyto způsoby by měly umožnit instruktorům zjistit, jak na tom daný žadatel opravdu je. U některých kompetencí je ověřování podstatně náročnější než u jiných. Tento problém se týká zejména oblastí zahrnující třetí princip, tj. povinnost k Bohu či Vyšší moci. V našem případě se tedy jedná o kompetence ke skautství, které tuto oblast duchovna postihují. Je zřejmé, že osobnostní kompetence je značně obtížné ověřovat. To, že jako pomocné ověřovatele přizveme vůdce a výchovné zpravodaje, nezaručuje zdárný výsledek. Myslíme si ovšem, že díky více pohledům máme větší šanci ohodnotit žadatele kvalifikovaně.

3 Závěr

Nabídli jsme rozdělení kompetenčních profilů do sedmi kompetencí, které se dále dělí na kategorie. Jednotlivé modely jsou zpracovány formou stezky, se kterou jsou již skauti zvyklí pracovat. Přikládáme vytvořenou ukázkovou stezku pro čekatele. Jako významný prostředek možného ulehčení práce instruktorů na kurzech a rovněž kvalitnějšího ověřování vidíme zavedení většího počtu ověřovatelů skrze stezky. Ke stezce by bylo v budoucnu ideální vytvořit průvodce pro instruktory, který by nabízel více možných způsobů ověřování kompetencí a jejich kategorií, které často bývá obtížné.